Debrecen, 1894. XXI. évfolyam 103. sz. Szombat, május 5

Előfizetési árak:
Egész évre 10 frt — kr.
Félévre 5 „ — „
Negyedévre 2 „ 50 „
Egy hóra 1 „ — „
Egyes szám 4 kr.

Megjelenik mindennap, vasárnap kivételével.

DEBRECZENI ELLENŐR

A SZABADELVŰPART KÖZLÖNYE.

M. KIR. KÖNYVTÁRA

Szerkesztőség és Kiadóhivatal:
Fő-utcza, Simonffy-ház, a városházával szemben.

Hirdetések a legmérsékeltebb árszámitás mellett vétetnek fel.

Akadémikus vita.

Debrecen, május 5.

(—s) A főrendiház vitája, mely a jövő héten fog megindulni a kötelező polgári házasság törvényjavaslata fölött, kétségkivül éles ellentéteket fog ismét felszinre vetni a liberális felfogás és a felekezeti álláspont között. És ez az ellentét annál élesebb lesz, mert a klerikális álláspontnak a főrendiház az egyetlen mentsvára, ahol tehát teljes erejét ki is fogja fejteni, és mert ez a mérkőzés immár végleges befejezése lesz a liberálizmus és ultramontánizmus háboruságának.

Mindamellett mi ezt a vitát csak akadémikus jellegünek tartjuk, mert teljes hijával lesz az a gyakorlati élet követelményei, az állam jogai és a legujabb kor mozgató nagy eszméi fölismerésének, ellenben a felekezeti szükkeblüség és az elavult rendi felfogás keretében fog mozogni, mely a legszürkébb theoriák kifejtésére fog vezetni.

Azok a katholikus főpapok és a nagyobb részt szintén katholikus világi főrendek, a kik a kötelező polgári házasság ellen fognak állást foglalni, azok nem akarják belátni, hogy a házassági viszonyok ziláltsága a legbotrányosabb jogi komplikációkra vezet családi fajunkban, nem akarják elismerni, hogy különösen ez oknál fogva is az államnak nálunk kétszeresen kötelességében áll a házassági viszonyokat egységesen rendezni, a mi különben is a modern jogállamnak azon egyenlőségnél fogva, melyet benne állampolgárai elfoglalnak, kötelessége és joga egyaránt, és nem akarják belátni, hogy a kötelező polgári házasság egyáltalán nem sérti hitelvöket, mert hisz azokat egészen érintetlenül hagyja és mindenkinek lelkiismeretére bizza, hogy állampolgári kötelességeivel hitelveit miképen egyezteti össze.

Ilyen felfogásból kiindulva legfeljebb megcsontosodott meggyőződésen vagy pedig csak elfogult előitéleten alapuló akadémikus vitát lehet produkálni a kötelező polgári házasság ellen, amivel szemben a gyakorlati élet és legujabb kor nagy eszméinek megfelelő oly program áll, mely mögött csekély töredékektől eltekintve, az egész nemzet tüntető közvéleménye és a korona jóváhagyása áll. A küzdő felek tehát a legnagyobb mértékben egyenlőtlenek s ezért a küzdelem eredményekép a liberálizmus győzelmét biztosnak vesszük. Ennek tulajdonitható, hogy a közvélemény is teljes nyugalommal tekint a főrendiház tárgyalása elé. Sőt mondhatnánk, szinte közönyösséget árul el. Az izgatottságnak semmi nyoma sincs. De nem ám azért, mert a nemzet közszelleme maga iránt a kötelező polgári házasság iránt közönyt mutat, vagy ennek sorsával nem törődik. Hanem éppen ellenkezőleg; a közvélemény annyira bizonyos a kötelező polgári házasság győzelme felől, hogy nem érezhet emóciót.

A főrendiháznak formailag van ugyan joga szembe szállania a nemzeti akarattal és közérzülettel, mely a képviselőház emlékezetes szavazásában kifejezésre jutott, és megvan a fizikai lehetősége annak, hogy szavazásával halomra döntse a liberális reformokat, de erkölcsi tekintetbe arra sem hivatottnak, sem jogositottnak, sem pedig elég erősnek nem érezheti magát, hogy az életfejlődés utjába elavult akadémikus elvekkel akadályt gördítsen.

— **Országgyülés.** A képviselőház tegnap rövid ülést tartott, a melyen a szeszadó biztositására vonatkozó törvényjavaslatot tárgyalták le. A vitában, a mely eléggé tárgyilagos volt, részt vettek Wekerle Sándor miniszterelnökön és Pulszky Ágost előadón kivül, Molnár József, Horánszky Nándor és Dessy Zoltán. A ház nagy többsége Wekerle megnyugtató nyilatkozatai és Pulszky fejtegetései után a törvényjavaslatot elfogadta. — Az ülés végén Wekerle Sándor miniszterelnök előterjesztésére a ház megállapodott abban, hogy a legközelebbi fontos javaslat, mely tárgyalás alá kerül az anyakönyvekről szóló javaslat lesz.

— **Noblesse oblige.** Gróf Zay Miklós idézi a főrendiház szervezetének módositásáról szóló 1885-iki VII-ik törvénycikk tizennegyedik szakaszát, amelynek d) bekezdése ekként szól:

> Nem szünik meg a jog, de szünetel annak gyakorlata az örökös tagokra nézve:
>
> azon ülésszak lejártával, melyben ezen törvény 19. §-a értelmében kimondatott, hogy vagyoni képesitésüket elvesztették.

Ebben szerinte világosan benne van, hogy az ülésszak lejártáig a cenzust-vesztett főrendi bátran és törvényesen élhet szavazó jogával. Csak két kis szócska nincsen ebben a törvényben: „Noblesse oblige!“

*

Megemlitjük, hogy a főrendiház hétfői tárgyalása d. e. 11 órakor kezdődik és tart délután négy óráig. Kedden, tekintettel a

A „Debreceni Ellenőr“ tárcája.

Kórágyon.

Sötét gondban, szomorú kórágyon
Látom tünni legszebb ifjuságom;
Int, közelget kora sirom halma,
Törekvésem szomorú jutalma.

Nem fáj nekem a gyönyör, mit veszték;
Hordtam békén fájdalom keresztjét;
Kincs, hatalom sohasem volt álmom,
Mégis, mégis oly nehéz megválnom.

Mi hát a lánc, mely köt oly erősen,
Hü barátim, sok jó ismerősöm,
Ősz anyám, ki gyámolát siratná,
Vagy az a jó, nemes szivü kis lány? . . .

Nem, nem ez fáj, azért öl a bánat:
Tudtam volna szolgálni hazámat;
Hisz' e nemzet olyan szegény, árva:
Vétek, ha egy magva vész is kárba.

Hallga, hallga! . . . tábori kürt harsan;*)
Talpra beteg, ki a sikra gyorsan:
Ha a hazát fenyegeti ellen,
A félholt is, védeni, fölkeljen!

Élet ura, hatalmas nagy isten,
Hü szolgádra szükség vagyon itt lenn;
Ne hivd még el, mondd: maradjon, ráér . . .
Hogy halhasson az édes hazáér.

Pegli (Olaszország) 1886.

Dr. Varga Bálint.

*) Az a hir járt, hogy kitör a háboru! a magyar országg ülés rendkivüli hadi kiadásokra nagy összeget szavazott meg.

Torda.*)

— Irta: **Péter Gábor.** —

Torda város igen szép fekvésü hely. Ott, hol a Felek alján eredő Rákos patak a Koppándon alul a Nagy-Sóspatakot fölveszi s völgyülete oly tág kiterjedésüvé lesz, hogy egy nagyobb szabásu város elhelyezésére nemcsak alkalmas, de a legszebb panorámát tárja szemünk elé. Ezt a völgyületet egészen el is foglalja Torda városa egészen az Aranyos folyóig. A város belterülete 435 holdat foglal el tágas utcákkal, udvarokkal, szépen befásitott s virágokkal beültetett kertekkel. Valóban ezen 1900 házat számláló város rendezett utcáival, tiszta házaival, népének magyaros jellegü viseletével a legkellemesebb benyomást teszi. Lakosainak száma 9—10,000, kiknek $^4/_5$ része ref. vallású magyar ember.

Tordára az Aranyos folyó hidján mentünk be, mely hid megbámulni való nevezetesség. E hid a század első felében épittetett Kövecsi János tordai naturalista épitőmester által. Ezen hid egészen a lánchid elméletén nyugszik, csak hogy lánc helyett az egész hidat egy faiv tartja, mely iv, az elég széles folyónak egyik partjától a másikig áthajolva, minden közép oszlop nélkül tartja a különben is nehéz és végig fedett hidat. 90 év óta áll már e hid fenn s csak a legujabb időben kellett biztositani egy közepén beállitott oszlop által. Egész hosszában fedél alá van véve s mindkét parton csinos kőhidfőkkel ellátva, melyhez az anyagot — ugy látszik a régi római vár romjai szolgáltatták.

Hogy e hid az akkori időben mily sokba kerülhetett, mutatja az, hogy a hetvenes években rajta tett kijavitási munkálat 10,000 frtba került.

Ezen hid bal oldalán, közvetlen az ut mellett van a városi sorház, melynek falába egy eredeti felirat van:

„Im e sorház Torda város vidéke közhasznára, Osztrovici József főhadnagyi, Kövecsi János indzsinéri kormányuk alatt Meczel Sámuel Vermesi Dániel költségük és szorgalmuk által ujból épittetett MDCCCXIV, Midőn Bachus gerezdetlen árpa koszorut kedvetlen balra dőlt fején viselt.“

Tehát a sörház a hiddal egyidőben ujittatott.

Az Aranyos melletti berkekben van a város igen csinos sétatere, a „Széchényi-liget,“ mely a hatvanas években alakittatott s honnan

*) Részlet szerzőnek a „**Debreceni dalárda Erdélyben**“ cimü müvéből.

Mai számunk 10 oldalra terjed.

lóversenyekre, csupán délután két óráig lesz ülés, valószinü, hogy ezen a napon a vitának vége is lesz. Szerdán történik meg a szavazás. Első szónok Czorda Bódog előadó után Vaszary Kolos hercegprimás lesz, aztán valószinüleg a miniszterelnök fog beszélni. Vaszaryn kivül a javaslat ellen még a következők beszélnek: Schlauch Lőrinc bibornok, Steiner Fülöp, Meszlényi Gyula, báró Hornig Károly püspökök, Zichy Nándor gróf Eszterházy Miklós Móritz, báró Prónay Dezső, báró Rudnyánszky József, gróf Zay Miklós, Máriássy János. A javaslat mellett pedig: Szász Károly, Zelenka Pál püspökök, Karap Ferenc, Gajzágó Salamon, Hollán Ernő és Daruváry Alajos fognak felszólalni. Valószinü azonban, hogy a szónokok száma még szaporodni fog.

— **Belföldi hirek** (A képviselőház) közoktatásügyi bizottsága Swarcz Gyula elnöklete alatt végleg megállapitotta a bizottság által letárgyalt azon törvényjavaslat szövegét, mely ama nyilvános tanintézeti igazgatók, tanárok, tanitók, igazgatónők és tanitónők nyugdijazásáról és hozzátartozóik ellátásáról intézkedik, a kikről állami vagy más hasonló természetü közrendelkezéssel gondoskodva nincs. — (Centrumpárt) Gróf Szapáry Gyula legközelebb egy centrum-párt alakitásán fáradozott, de a pártonkivüliek közül a legtöbben határozottan az eszme ellen foglaltak állást és aulikus velleitásokba bele nem mennek, hanem határozott nyilt ellenzéki állást foglalnak el és inkább Apponyival mennek. A centrum-párt eszméje tehát megbukott. — (A bukaresti liga) eddig 80,000 frankot küldött Nagy Szebenbe a memorandum-per költségeire. A liga hivta meg az összes külföldi lapok képviselőit a kolozsvári tárgyalásra, kik Bukarest en gyülnek össze, hogy az ott és Jassyban a magyarországi románok érdekében (!) tartandó népgyüléseken részt vegyenek. Bukaresttől Kolozsvárig különvonaton fognak menni a lapok képviselői. Tövistől Kolozsvárig a vasuti töltés mindkét oldalán román férfiak, nők és gyermekek sorfalat fognak állani, hogy a vonat folytonos éljenzés mellett haladjon Kolozsvárra. A per tárgyalása napjára az eddigi számitás szerint 20,000 román gyül egybe Kolozsvárra és a tárgyalás folyama alatt a törvényszék előtt fog tanyázni — a liga költségén. Ha fölmentik a vádlottakat, akkor az oláhság nemcsak a vádlottaknak, hanem a biróság és esküdtszék tagjainak is fáklyászenét fog rendezni, ha pedig elitélik a vádlottakat, akkor csak ezeknek rendeznek óriási ovációkat. Kolozsvárott a külföldi lapok képviselőinek költségeit is a liga fogja fedezni.

— **Külföldi hirek.** (A párisi törvényszék) megerősitette a Panamatársaság, Reinach örökösei és Herz Kornél között kötött kiegyezést mely szerint Reinach örökösei 1.550.000 frankot és Herz Kornél 1.500,000 frankot tartoznak a likvidátorok kezeibe lefizetni. A kötött egyezség véget vet a Herz ellen meginditott eljárásnak. — (A livornoi Victor Emánuel téren) bombát vetettek el, mely iszonyu robaj közt felrobbant — és két arra menő embert — sulyosan megsebesitett. Azt hiszik, hogy a „Confari"-kávéház vendégei ellen terveztek merényletet, mert többnyire rendőrségi, közigazgatási és birósági tisztviselők látogatják e helyiséget. — (Gróf Hohenwart) a konzervativek klubbjának elnöke lemondott s a klubból is kilépett, mert elfogadták a Morsey-frakciónak az ifju csehek által is pártolt javaslatát, mely a valuta javaslatok elnapolását követeli. — (A békekongresszusra) hivja meg a berni komité a magyar törvényhozás tagjait; az interparlamentáris értekezések Prágában tartatnak meg szept. 4, 5 és 6.-án, a tulajdonképeni most már 6-ik congressus aug. 29 és szept. 1. között. — (Albrecht főherceg), mint a hadsereg felügyelője kedden szemle-utra indul az okkupált tartományokba.

Papirszeletek.

(Uj nyelvek. — Memorandum. — **Szabó Jenő.** — A román mozgalom. — Gróf Széchényi és a nemzeti párt. — Adás-vevés. — Tord. — Vidék és főváros. — Panama. — Jöjjenek a románok! — A centrum. — Fáklyás zene. — Sport. — A spiritus.)

Olvasva a középiskolai tananyagra vonatkozó közleményeket, egész elborzadva értesülünk — uj nyelvek föltalálásáról.

Imé Garner tanárt, a majomnyelv feltalálóját már is letromfolta Janet Károly ismert tudós, a ki felfedezte a hangyák nyelvét. Janet először anatomiai uton a hangyák beszélő müszereit tanulmányozta s azután mikrofon segélyével magát a nyelvet, azaz határozott, egymástól eltérő hangok létezését.

Attól félünk, hogy ezek valamelyikét rövid idő mulva már fölveszik a középiskolai tananyagba, vagy legalább theoretikus gazdáink igyekeznek oda tökéletesiteni, hogy a birtokukban levő jószágot megtanitják a már rendszerbe foglalt állati nyelvekre, minők a majom- és a hangya-nyelv is!

*

Május 7.-én kezdik meg a főrendiházban a polgári házasságról szóló törvényjavaslat feletti vitát. Ugyanekkor kezdik meg Kolozsvárt a hires Memorandum-pör végtárgyalását.

A két fontos mozzanat között van valami összefüggés. A liberálizmus ellen feltámadó főrendek épp oly vádlottjaivá lesznek a nemzetnek, mint a „Memorandum"-pör vádlottai. — A nemzet ellen lázadó oláhok már tudják, a liberálizmus ellen felkelő főrendek pedig megfogják tanulni, hogy mi az a „cine minty e."

A dátum hetes száma pedig emlékeztesse a főrendeket arra, hogy heten valának a hős svábok, a lusták és a gonoszok is!

*

Szabó Jenő.

Mig élt Baross, minden kiáltá:
„Sokáig éljen ő!"
Egy ember gyülölé titokban:
Szabó Jenő!

Baross vaskézzel összezuzta,
Ki volt még pisszenő,
Azért, mig élt, nem támadá őt
Szabó Jenő!

A zóna jövedelme fényes,
Külföld ellesni jő,
De Baross müvét kritizálja —
Szabó Jenő!

És számitván a lustaságra
Lap, máig jelenő
Ugy irt Barossról, mint ma irkál
Szabó Jenő!

---

nagyszerü kilátás nyilik a keresztes mezőre s az ennek hátterében emelkedő bércekre, a büszke Székelykőre, Vidálykőre s más Torockó vidéki havasokra.

A keresztes mező egyike Erdély legnagyobb és legszebb síkságainak. Hajdan nagyszerü táborozások s küzdelmes csaták szintere; s ha a magyar kegyelettel gondol vissza Rákos mezejére, kell, hogy szivét áhitat szállja meg akkor is, mikor a Keresztes-mező nevét hallja. A nemzeti nagyságnak, ragyogásnak néma tanuja mindenik, hol porladó bösök álmodoznak s a felettük ringó arany kalász susogva mond édes regéket azon napokról, a midőn nagy volt a magyar!

S mintha az Aranyos folyó ismerné a Keresztes mező dicsőségét, körül folya azt s partjait arany porral s diszkövekkel rakja körül, drága keretbe foglalja ezen olykor annyi dicsőségnek, de olykor annyi gyásznak néma temetőjét

Az aranyos porondja telitve van aranynyal s régebben itt aranyat is mostak. Kavicsai között mindenféle diszkő-töredékek fordulnak elő.

Legyen szabad azon ősi városra nézve egyetmást e helyen elmondanom; nem akar ez részletes és beható tanulmány lenni, de fel kell emlitenem némely fontos dolgot ezen város történetéből, mely századokon át küzdött megmaradhatásáért, küzdött a szabadságért s szenvedett annyit, a mennyit az ország egyetlen városa sem, s mely e mellett magyar volt mindég, magyar maradt és a szabad eszméknek előharcosa volt mindenkor.

Torda eredete igen régi, s messze visszanyulik a letünt századokba. Biztos jelek mutatják, hogy már a történelmet megelőzött időkben létezett. Majd a dákok uralma s az azok által a rómaiak ellen folytatott véres háboruk alatt nagy szerepet játszott, mert a történelmi kutatás azon meggyőződésre vezette a történészeket, hogy a dákok hatalmas uralkodójának Decebálnak itt volt egy rendkivül erős központi vára, melyet Traján római császár Kr. u. 102. évben foglalt és pusztitott el, s hogy később, Kr. u. 106. évben, midőn Traján császár légiói a futó Decebált üldözték, az ezen város mellett, a Keresztes mezőn bocsátkozott kardjába inkább, semhogy szégyenletes fogságba jusson. Igy lett vége az utolsó dák királynak s igy Torda a dák dráma utolsó jeleneténck volt szinhelye.

Traján Dáciát ekképen véglegesen római uralom alá hajtván, a Torda helyén feküdt dák várost katonai állomás-helylyé tette, mert korán felismerte, hogy ez, ugy fekvése, mint igen nagy sóbősége által kiváló figyelmet érdemel. Ettől fogva már Potaissa lett ezen város neve s nem sokára Colonia rangra emeltetett.

Később aztán a hatalmas Castrum statidum védelme alatt virágzóvá lett itt a müvészet és kézmüipar; s csak a nagy római birodalom bukásával Kr. u. 274-ben pusztult el.

Tordának a hajdankorban két vára is volt. Egyik Torda vára, másik Torda-Oronos vára. Ezenkivül templomait is erős kőfallal vette körül. Sőt a későbbi időkben készült itt a harmadik vár is, az ugynevezett „Szent Miklós" vára, mely erődités Tordának tekintélyes várossá emelkedésére nagy befolyással voltak.

Az első Tordát a mongol áradat seperte el a föld szinéről, de népének egy része megmenekülvén, ujra felépült s ujra virágzóvá lett. De sokszor pusztult még el ezután is. Básta, Mihály vajda, Achmed Said és Ali pasák a földdel tették egyenlővé, de mindannyiszor Phőnixként kelt ki hamvaiból.

A régi időből több nevezetes épület-maradvány látható Tordán. Igy a régi fejedelmi lak, mely annyi királyunkat s fejedelmünket látta vendégeül.

A piac keleti oldalán egy földszintes épület van, melynek északi szögletén egy cimerkő van befalazva. E cimerkövön egy aranyalmát tartó tekergős kigyó körül e felirat: „Comes Nicolaus Bethlen" s alatta másik cimer paizson hattyu és e körirat: „Julia Redei comitissa." Ez tehát gr. Bethlen Miklós háza volt.

Mellette van a korda, odább a Naláczy-féle ház; a fiskus mellett pedig a Wesselényi-udvar. Ezen házban született 1794, április 28.-án Józsika Miklós, a nagy magyar regényiró.

Nevezetes épülete Tordának a római Castrum romjaiból épitett városháza is, a piac-tér felső zugában, szemben a nagy templommal, emeletes tornyos tetővel. Ennek folyosói és feljáró lépcsői teljesen az V. macedoniai légió bélyegével jelzett téglákkal vannak kirakva, udvar felőli falába pedig egy római halotti vendégséget ábrázoló dombormü van befalazva.

A kis toronyban van az ugynevezett

Te nagy, dicső, királyi jellem,
Önzetlen működő,
A történet szól rólad és nem
Szabó Jenő!

Ne is csodáljuk: hogyha támad
Lángész, égig menő,
Gyülöli a középszerűség
S Szabó Jenő!

Arany, Petőfi, Deák, Kossuth,
Vagy bárki légyen ő,
Föllelt egy-egy bősz kritikában,
Szabó Jenő!

Baross, a vasszobrú vas ember
Csak még nagyobbra nő,
Mióta Kohn Dávid reá tört
S Szabó Jenő!

Ha magyar ember nagyra termett,
Egy hír nyomába jö:
„Mi haszna van“ keresi sok más
Szabó Jenő!

S ha nem lopott, ha haszna nincs, úgy
Van uj vád s ez a fő:
„Másé az érdem“ mondja egy uj
Szabó Jenő!

Miként müvészi kép keretjén
A légy-nyom nem tünő,
Örökre főnnmaradsz Barossal,
Szabó Jenő!

*

Az aradi cine minty e-gyülésen oláh szövegre énekelték a „Gotterhalte“-t, azután feliratot intéztek az osztrák császárhoz.

Hora, Kloska és Axentie szelleme gyönyörrel eltelve röpködött az érdekes látomány és hallomány szintere felett és a világért sem világositotta fel őket a felől, hogy a „Memorandum“-vivő román küldöttséget mint fogadta volt Bécsben az — osztrák császár.

Majd megmagyarázza nékik a magyar király, a királyi ügyész pedig forditsa le számukra oláh-nyelvre a — büntetőtörvénykönyvet!

Hora, Kloska, Axentie, Janku és Lucacciu népe: téves utakat taposnak a te bocskoraid!

*

Kezdetben hire volt, hogy elő kelő nemzeti párti vezérek fognak interpellálni a bécsi őrültek házába került gróf Széchényi kiszabaditásának ügyében.

Meggyőződvén azonban arról, hogy gróf Széchenyi Károly nem bir azzal a cenzussal, hogy a főrendiházban leszavazhatna a polgári házasság törvényjavaslata ellen: ott feledték Széchenyit, a hol van!

*

Journalistikai jelszó Budapesten egyrészről a következő:

— „Vegyenek, vegyenek kathólikus főpapoktól és uraságok által levetett hirlapokat!“

Másrészről a következő:

— „Van-e ócska ujság eladó?“

A mi eladó lap pedig van, azt összevásárolja bizonyos „Baross Gábor uraságtól levetett — vállalkozó cég!“

*

Ugyancsak szedjük magunkat össze a tordaiak látogatásakor!

Ahol még a malac is okos, hát milyen okos lehet az ember, főként a dalárdával érkező derék emberek!

Nyilt szivvel és karokkal várjuk őket. Lám, a Tordai Gábor szive már is egész tordai hasadéka az őszinte debreceni magyar vendégszeretetnek!

Ha pedig volna saját külön Kerekes Sámuelünk, az énekelné a következő rigmust:

Sok hü férj s hü oldalborda,
A kiket küld ide Torda!
Ölelgessük őket sorba,
Részük legyen borba', torba'!
Mi szellem Péter Gáborba',
Kedv benned, Gábor de Torda,
S mintha lenne e upa lord a' —
Ugy tiszteljük: Sursum corda!

*

A főváros sajtójában gyakran olvassuk gunyosan fölemlitve a „vidékies izlést“, ha pedig valami vidéki szinész vendégszerepel főnn, annak uni sono ajánlják a vidéki izlés leszokását.

A fővárosi izlést untig ösmerjük már a fővárosi szinpadokról reánk áradó erkölcstelen bohózatokból. Fájdalom, nincs a vidéknek annyi önállósága, hogy ezen fővárosi izlés szennyétől menekülni tudjon. De hogy még inkább kiösmerjük a fővárosi izlést, érdekes azt megfigyelnünk, a mit egy fővárosi lapban olvasunk. A „Virágcsata“ c. operette népszinházi előadása alatt ugyanis a földszint első soraiból egy müvésznőre apró virágbokrétákat dobáltak, a ki szintén virágokat szórt alá. A müvésznő tegnapelőtt „viszonozta a földszint figyelmét: diadalkocsijából bokrétákat dobált le a közönség közé; a fiatal urak viharos tapssal fogadták ezt a kedveskedést, a bokrétákat elkapdosták a levegőben és kitünően célozva — visszadobálták a müvésznőnek. A közönség jóizüen kacagott, mikor a müvésznő orron dobott egy-egy gavallért, aki aztán nem késett visszaadni a kölcsönt: **jól célzott dobással visszaröpitette a löveget a primadonna orrocskájához.** Mikor a függöny legördült, zajos taps hitta a lámpák elé Hegyi Arankát s a mint megjelent, valóságos virágsortüz fogadta. A kölcsönös dobálózás megujult s nem is szünt addig, mig a müvésznőel nem tünt a függöny mögött.“

Igy olvasható ez szórul szóra a „Budapesti Hirlap“-ban. Hát bizonyos, hogy a vidéki izlést ösmerve, nálunk a rendőrségnek tétetett volna kötelességévé az ilyen **„kedves jelenet“** megszüntetése. Az **orfeumban** — ott már a debreceni közönség is elnézné az ilyen extravaganciákat. Már csak azért is, hogy legalább az orfeumban ne legyen — „vidékies izlése!“

*

Herz Kornél és a Panama-társulat egyszerüen — kiegyeztek.

„alkotmányos harang“, mely e nevét azért kapta, mert 1849-től 1861-ig, az alkotmányos idő visszatértéig nem huzatott meg.

Torda nagy temloma, e város legérdekesebb müemléke, melyet némely történetiró ugyanazonosnak tart a hajdani Potaissa Bazilikájával. Tény, hogy épitési modora s nagyszerü faragása, zár- és szeglet-köveinek finomsága egy letünt müvészi kor maradványa.

E templom hajdan hatalmas véd-falakkal volt megerősitve s a krónikák bizonysága szerint, sok kemény ostromot kelle kiállania.

Most ezen erődités helyén apró piszkos bódék állanak, mintegy gunyolván a nagyidők dicső harcai felett borongó emlékezetet.

Még egy nevezetes épületet emlitek fel Tordának azon részén, mely Uj-Tordának neveztetik, s ez azon ódon egyház, mely hajdan szintén meg volt erődítve és sokszor szolgált menedékül a lakosságnak. Ez azon kastély, melynek falai mögé huzódott Csipkés György főhadnagyával a tordai nép a Básta duló csapatai elől s hol hősi önvédelem után a wallonok gyilka alatt hullott el az összes, oda menekült lakosság.

Az igy pusztán maradt Uj-Tordát aztán Bethlen Gábor népesitette meg oda telepitett testőrei által.

Kötetekre menő régi dolgot lehetne Tordáról összeirni, de hát az nem fér be jelen kis munkám keretébe s hogy ennyire is kiterjeszkedtem, oka azon meleg rokonszenv, melyet e kedves város iránt az első pillanattól kezdve éreztem, s talán oka a sorsnak azon hasonlatossága is, mely szülővárosomat Debrecent századokon keresztül ép ugy sujtotta, mint ezt. Debrecen is sokszor pusztult el, népe sokszor fogyott meg s a mongol dulást és Szejdi dulást összekötő századok vészszel, viharral épen ugy tele voltak, mint azok, melyek Torda felett elviharzottak. Ezért neveztük mi, ott létünk alatt Tordát „Kis Debrecenek“, mert története a mi Debrecenünk történetével azonos, népe puritán magyarságu s tulnyomólag kálvinista.

Tordán a sóbányák müvelése igen régi dolog. Már a rómaiak óriási mennyiségü sót szállitottak innen, minek bizonyságai azon apró sóstavak (20), melyek mind megannyi nyitva müvelt sóaknák helyeit jelölik.

A tordai sótömzs oly végtelen mennyiségü sót tartalmaz, hogy — mint egy szaktudós kiszámitotta — ha egész Európa azt fogyasztaná is, két billió év alatt sem tudná csak az eddig ismeretes felső réteget is kiélni, pedig mélységi kiterjedését sejteni is alig lehet.

A derék bányanagy, Balázs Emil által 1854-ben készittetett alaguton a József-bányába mentünk. Ez egy 72 öl mélységig lehajtott régi süvegbánya, mely most fel van ugyan hagyva, de azért müvelhető állapotban van tartva.

Jó karban tartott lépcsőzetén az akna fenekére való leszállás bőven jutalmazza a fáradságot, mert itt egy nagyszerü remeke a természetnek, egy kristalizáló tó van. Ezen tóba bárminő tárgyat, fa, kötéldarab, növény stb. dobjunk, arra sürün rakodnak az átlátszó és gyémántként ragyogó sójegecek.

Ezen bánya aknájának az alagut szinvonalán eső erkélyén oly viszhangnak voltunk fültanui, a milyen tán az egész világon nincs. Az erkélyről kiáltott egyes szótagot megszámithatatatlan gyorsaságban és megnagyitott arányban adja vissza. Két szótagot 15-ször, három szótagot 12-szer ád vissza. A pisztolylövés a leghatalmasabb mennydörgést felülmuló robajt okoz s vetekedik egy üteg ágyu dörrenésével. Egy koppanást irtóztató csattanással nagyitva ád vissza.

Megnéztük a Rudolf- és Gizella-bányákat, melyek a Therézia- (most felhagyott) bányába nyilnak. A Gizella-bánya is elő van már készitve müvelés alá s egy hossz- és egy keresztmetszettel van kijelölve.

Az ezután következő Antal-bánya fenekén furtak le — a sóréteg vastagságát megvizsgálandó — egy két öl széles, 194 méter mély aknakutat, melyet azért nem furtak tovább, mert a sóréteg még itt sem mutat semmi változást.

Megmérhetetlen kincs! Csodálatra méltó alkotása a természetnek! Eltörpül az emberi lélek nagyságod látására és itt érzi igazán kicsiny voltát.

Igy most már Herz is becsületes ember és „Panamázni“ Európában mindenütt nem azt fogja jelenteni, hogy lopni de csupán annyit, hogy kiegyezni!

*

Az oláhokat erősen kapacitálják, hogy tömegesen jöjjenek Kolozsvárra azokra a napokra, amelyeken a memorándumot tárgyalják, mert itt nevezetes látványnak lesznek tanui „Három császár fog“ - ugymond egy szónok — „az oláhok tisztelet tére e napra összegyülni s ti azokban és kisáreteikben gyönyörködhettek.“

Még az osztrák császár sem fog megjelenni, legtöbb a magyar király, aki majd megtanitja Traján utódait, hogy mit jelent Magyarországot rágalmazni!

Minél több oláh jön a lázitóknak szánt lecke meghallgatására, annál jobb: akár szabadjegyet is adjunk nékik a vasutakon!

*

Grót Szápáry Gyulának nem sikerült a centrum-párt megalakitása.

Imé, ismét egy jele annak, hogy milyen kitünően céloz Wekerle miniszterelnök. . .

Az ultramontán és reakcionárius céltáblának is éppen a centrumába talált!

*

Körülbelől ugy érzendik magukat a Memorandum-pörben verdiktező kolozsvári esküdtek, mint annak idejében Párisban a Ravachol felett itélkező esküdtszék tagjai.

2½,000 oláh fog a törvényszék előtt tanyázni, — ami van olyan veszedelem, mintha a törvényszék előtt egy dynamit bombа füstölögne.

Azonban bátorság: ez a polgári hősiesség dolga. Tessék megállani a nemzet védelmében még a Janku és Lucacciu hada előtt is.

A románok különben a vádlottak fölmentésének esetén fáklyás-zenével fenyegetik az esküdteket.

Csak azt ne engedjük. Láttuk Zalathnán és Abrudbányán, hogy mire való a Jankuk és Lucacciuk fajának kezében a — fáklya!

*

A lóversenyek sportja miatt a főrendek előtt háttérbe szorul a politikai sport s kedden rövidebb ülést fognak tartani.

A főrendek favorit-paripái: „Reakció,“ „Ultramontán“, „Feudal“ és „Klerikal.“

Megelőzi egész hosszal a „Liberal“, melyet a hires politikai jockey lovagol: Wekerle.

A főrendi totalisateur inszolvenciát jelent, „Liberál“ viszi el a nagy jutalmat. Vigasz-verseny — nincs.

*

A képviselőházban letárgyalták a spiritus profán törvényjavaslatát.

A főrendiházban pedig még hétfőn kezdik rá, hogy „veni sancte spiritus!“

Csakhogy a szentlélek nem bir ám szavazati joggal, ha mindjárt — indigena is!

Gasparone.

A jog- és pénzügyi bizottság üléséből.

Debrecen, május 5

A városi jog- és pénzügyi bizottság tegnap d. u. ülést tartott. A melyen jelen voltak: Körner Adolf tanácsnok, elnök, Ábrahám László, Steinfeld Antal. Csanak József, Komlóssy Dezső, Szabó József, Vecsey Imre.

Az ülés első tárgya volt a közkórházi bizottság által kért 40000 frt. segélykölcsön A város házi pénztára ez ideig már 18000 frt. kölcsönt bocsátott a kórház rendelkezésére, hogy az önállósitással járó első nehézségeket leküzdhesse s fizetési kötelezettségeit teljesithesse. Most tulajdonképen nem 40000, hanem 22000 frt. uj kölcsönről van szó, mely a már engedélyezett kölcsönt 40000 frtra egészitse ki.

A bizottság a kölcsönt megadhatónak véleményezi, még pedig az alapitványi pénztár által kezelt két kórházi alapból, melynek tőkéje Szabó József főszámvevő értesitése szerint 38000 frt. A bizottság Komlóssy Dezső inditványa érte mében javasolja továbbá, hogy a kölcsön, mely kamat nélküli lenne, a már kiutalványozott összegek leszámitásával a két alap erejéig adassék, a két kórházi alapnak alapitványi jellege pedig szüntettessék meg s az alapitványi pénztárból kivétetvén, bocsáttassék a házi pénztár kezelése alá, ahol egyelőre külön kezeltessék, mint a kórház segélyezésére szolgáló tőke.

*

Másik igen fontos tárgya volt az ülésnek az a kérdés, hogy a folyó év őszén kihasználás alá kerülő Nagy-Cserén a következő hat év alatt levágandó fatömeg mily módon szállittassék be a városba.

A kihasználási terv szerint

az első évi vágástér	413.31 hold,	37691 kbm.	fatömeggel	
a második évi „	588.51 „	37257 „	„	
a harmadik évi „	594.93 „	39065 „	„	
a negyedik évi „	488.55 „	38421 „	„	
az ötödik évi „	661.60 „	42324 „	„	
a hatodik évi „	520.26 „	42892 „	„	

levágatik tehát összesen 3267.16 kat. hold, melyről lekerül számitás szerint 237650 köbméter fa.

Ezen fatömegnek a város alatti raktárba szállitására Steinberger Gyula mérnök, a guti iparvasut tulajdonosa, a mely vasut a Nagy-Cserén vezet keresztül, következő ajánlatot tette:

1 m. öl hasitott tölgy és görcs, esetleg nyirfa beszállitása 3 frt 50 kr.

1 m. öl I. oszt. botfa vagy hasitott nyárfa beszállitása 2 frt 50 kr.

1 m. öl II. oszt. botfa beszálitása 1 frt 50 kr.

3 és 4 méteres épületfa köbméterenkint 1 frt 80 kr.

4-től 8 méterig épületfa beszálitása köbméterenkint 2 frt.

8 méternél hosszabb épületfa beszállitása kbm. 2 frt 50 kr.

Egy kocsi karámkaró 5 frt.

A többi pontozatokat illetőleg a guti fa beszállitására kötött szerződés föltételeinek vállalkozó magát aláveti.

Ezen ajánlat beadása után helybeli fuvaros polgárok, valamennyien a várossal perben álló kaszáló birtokosok, Jeney József és 36 társa szintén adtak be ajánlatot a levágás alá kerülő faanyag beszállitása tárgyában.

Ajánlattévők beadványukban az eddigi rendszer teljes megváltoztatását kérik és visszaállitását annak a „régi jó időnek“ amikor a polgárság saját jószágával, vagy fuvarosokkal szállitotta haza az erdőségek fatermékét. Szerintök a guti vasutra semmi szükség nem volt, sőt ugy a város, mint a lakosságra nézve hátrányos és kárral járó helyzetet teremtett ez a vasut.

Hosszas indokolás után ajánlatot tesznek s kötelezőleg kijelentik, hogy

Debrecen sz. kir. város, mint hatóság szükségletére való tüzelő és faanyagot a vágástéren külön raktároztatja. A szállitást az egész év folyamán oly módon eszközlik, hogy a fában hiány soha ne legyen.

Ugyancsak kötelezőleg kijelentik, hogy a polgári failletőséget a vágástérről dec. 1-től május 1-ig kinek-kinek a saját házához négy köbméterenként 4 frtjával beszállitják.

Ezzel szemben még azt sem kötik ki, hogy az ilyen fa külön raktároztassék, hanem azt a vágási térről a fatövek közül szállitják.

Ez a két ajánlat feküdt tegnap a jog- és pénzügyi bizottság előtt. Török Gábor erdőmester irásban és szóban bőven kifejtette a két ajánlat közti különbséget s a maga véleményét azokról.

Sikeresen polemizált a fuvarosok azon állitásával, hogy a guti vasutra semmi szükség nem volt.

Szekeren 24—30 kilométer távolságról lehetett volna-é egy öl fát 5—6 frtért s egy öl I. oszt. botfát 2 frt 80 krért beszállitani?

Télen az egy nyomon haladó szekerek az utat kiverik, nyáron a homokban elmerülnek. Ezen szállitási nehézséget meghatványozta az, hogy a Gutról óriási mennyiségü fát kellett hazaszállitani, — nemcsak hasitott fát mint régen, — hanem botfát is, ami maga 12 év alatt 170,000 frtot jövedelmezett a városnak. 36000 szekérre lett volna szükség csak a tüzifa behordására és 3000 szekére 8000 db. épület-fa beszállitására. És milyen költséges ellenőrzést kellett volna gyakorolni ennyi fuvarossal szemben! A vonat 8 hónapon keresztül sem tudta a fát minden évben behordani, — hogy jött volna be szekeren ez a fatömeg a téli rossz hónapokban?

Szekeresek és napszámosok a vasuti szállitás mellett is megkereshettek évente 2500—3000 frtot.

A guti vasut a fát sem drágitotta meg, sőt ha nem tudott volna a város elegendő mennyiségü fát behordatni, 3—4 frttal magasabb lett volna a faára.

Az erdőmester ezután a fuvarosok ajánlatával foglalkozott.

Kiemeli, hogy ajánlattévők az épületi fáról emlitést sem tesznek.

A két ajánlatot összevetve a következő eredményre jutunk: egy évre átlagosan 40000 köbméter fa kerül kihasználás alá amelyből lesz körülbelől 17500 m.-öl, vagyis 38 200 köbméter fa. Ezért járna Jeney és társai ajánlata szerint 52500 frt, a Steinberger ajánlata szerint pedig 48300 frt. E számitásnál figyelmen kivül van hagyva az épületi-fa, melynek szekeren való szállitása ki nem fizetné magát, sőt nagy nehézségekbe ütköznék. A tüzifa szállitása tehát vasuton évente 4200 frttal olcsóbb, ami 6 éven keresztül 25—30 ezer frt megtakaritást jelent. De ha több botfa kerül ki a Cseréről, ami bizonyosnak vehető, mert ott a fa vékony növésü, akkor az évi különbözet 8000 frtra is mehet.

Végül az erdőmester véleménye szerint a fuvarosokkal csak az esetben lehetne szerződést kötni, hogy a város minden eshetőséggel szemben biztositsa magát, ha 50000 frt. készpénz-biztositék letételére kötelezteznek.

A bizottság több felszólalás után elvileg már most kijelenti, hogy a levágott fának vasuton való szállitását ugy pénzügyi tekintetből, mint a közönség érdekében előnyösebbnek tartja a szekeren való szállitásnál. A kivitelre nézve érdemi véleményt azonban csak akkor mond, ha előtte lesz a t. főügyész jogügyi véleménye.

A vita folyamán Komlóssy Dezső kifejezést adott azon nézetének, hogy ezt a nagy fontosságu ügyet nem most, félévvel a guti vasuti szerződés lejárta előtt, hanem már jóval előbb a bizottság és közgyülés asztalára kellett volna hozni előkészités végett. Igy mód adatott volna arra, hogy a város esetleg nyilvános pályázat utján biztositsa n. cserei fa-anyagok szállitását.

Irodalom — Művészet.

* **A „Kiállitási Értesitő“**, a Váncsa György által szerkesztett szakfolyóirat, a tanszerkiállitás hivatalos közlönyének — 8. száma jelent meg. Tartalmát képezi Csiky Lajos ev. ref. theologiai tanárnak az április 28. án tartott előkészitő nagy-bizottsági ülésen mondott magvas elnöki jelentése, Kuti Zsigmond „Replikája“, hirek sat. A minden héten csütörtökön megjelenő lapra Zichermann Hermann kiadó vállalkozónál előfizethetni félévre 6 koronával, egyes számok ára 20 fillér.

* **Mátyás-szobrok Kolozsvárt.** Gerő Ödön a „P. N.“ tárcájában birálatot ir a beküldött pályamüvekről s azon eredményre jut, hogy van közöttük kettő, a Róna József és a Fadrusz János pályaterve, amelyek müvészetünknek igaz dicsőségére válnak. A „nagy müvészet“ nyilvánul meg bennük, az a lelket meg-

kapó nagy stilus, amelynek alkotásait klasszikusoknak szokták mondani. Jeles munkák — irja továbbá Gerő Ödön — a Bezerédi Gyula, az ifjabb Vastagh György és Köllő Miklós tervezetei is, de a kivitelük hibái szembeötlők A Sovánka István fából faragott mintáját egy félben maradt genie megható megnyilatkozásának mondja s szerinte a „Tóth András debreceni szobrász tervezete is a naivitás tultengésében szenved. Derék jóravaló igyekvés, de a müvészi tudás nagyon is nagy hiánya: ezek a Tóth András jellemzői. Vigasztalódjék amiért a Mátyás-szobor pályázaton megbukik. Igazi nagy müvészekkel állt sorompóba, ebben a versenyben a bukás nem szégyen."

Helyi hirek.

— **Hirtelen halál.** Haranghy Bálint, rendőr-főkapitányi fogalmazó, ki ezen állásában az ipari ügyeket vezette, tegnap éjjel ¾12 órakor az „Arany Bika" kávéházban, szivszélhüdés következtében hirtelen elhunyt. Az általánosan ismert, hivatalos teendőiben mindig pontosan és lelkiismeretesen eljáró városi tisztviselő halála, kit kivált iparos körökben kedveltek humánus eljárásáért, széles körökben keltett részvétet. A halálesetről a következő értesüléseink vannak:

Haranghy Bálint, rendőr-főkapitányi fogalmazó tegnap este — szokása szerint — a „Páris" kávéházban időzött, onnan pedig 11 óra tájban a Kis-Mester-utca 1110. száma alatt levő lakására vonult és lefeküdt. Már előbb rosszul érezvén magát, csakhamar fölkelt s elment az „Arany Bika" szálló kávéházába s ott a helyiségnek a Nagy-uj utca felé eső nyulványának tulsó szöglet-asztalánál egyedül elhelyezkedett. Megivott 2 pohárka cognacot, miután pedig még rosszabbul lett, rendelt egy pohár vizet és 4 darab fehér cukrot. A kávéház Béla nevü pincére most sajátságos nyöszörgést hallott a Haranghy asztalánál, melynek hallatára oda sietett s ugy látta, hogy Haranghy hátra dőlt a székében, fülei egészen elfehéredtek, arca sápadt s már nem eszmélt semmit. Béla pincér kiáltására a többiek orvosért rohantak s csakhamar meg is érkezett előbb dr. Hütter Károly kórházi orvos, utána jött nyomban dr. Balkányi Ede kerületi orvos, kik azonban már mit sem tehettek, mert a beteget halva találták. Ekkor Haranghyt az „Arany Bika" irodai helyiségében fektették le. Ott feküdt reggel ½ 7 óráig az „Arany Biká"-ban, a melynek naponta vendége volt s a hol baráti körben oly sok kedves órát töltött el. Még az éjjeli órákban sietett a halotthoz fivére, Haranghy Sándor s a hült porokat a Dankó temetkezési intézetének emberei szállitották el a kis-mester utcai lakására. Haranghy halálának közvetlen oka szivszélhüdés volt. Régen tartott Haranghy a katasztrófa bekövetkeztétől, a melynek elmellőzése végett élet módját megváltoztatta, csaknem minden évben hideggyógyvizintézetekbe látogatott el s a hidegviz-kurát talán tulságos mértékben is használta. Mikor a liberális nagygyülésre felutazott, konzultált baja ügyében dr. Kétly Károly egyetemi tanárral, a ki ellátta a szükséges utasitásokkal. Haranghy Bálint tekintélyes törzspolgár-család tagja volt. — Hatalmas alakja, mély gordonka hangja ellent mondottak társaságot kedvelő kedélyének és jó szivének. Negyvennyolc évet élt s a város szolgálatában mintegy 25 évet töltött el, tanulmányait Debrecenben és Pozsonyban végezte, rövid ideig szinész is volt, de részt vett a boszniai hadjáratban. Előbb a pénzügyigazgatóságnál, majd más-más minőségben a városnál működött s ugy azelőtt, mint utolsó minőségében, teljesen kinyerte feljebb valóinak megelégedését. A külsőleg oly életerős férfiu halálát mindenfelé a legnagyobb részvéttel emlitik. A halálesetről megjelent gyászjelentés igyhangzik:

Mély fájdalommal tudatjuk, szeretett fiam, testvérünk, sógorunk és nagy bátyánk néhai Haranghy Bálint rendőrfőkapitányi fogalmazónak, f. hó 4-én éjjeli 12 órakor, életének 48-ik évében, váratlanul bekövetkezett gyászos elhunytát. Földi részei e hó 6-án Vasárnap délután 3 órakor fognak, az ev. ref. egyház szertartása szerint, Kis-Mester utca 1110-ik sz. háztól a nagytemplomban tartandó rövid ima után, a Hatvan-utcai sirkertben örök nyugalomra helyeztetni. Végtisztességtételére rokonaikat, az elhunytnak hivatal társait és jóbarátait szomorodott szivvel meghivjuk. — Debrecen, 1894. Május hó 5. Édes anyja: özv. Haranghy Istvánné szül. Halász Mária; Testvérei: Haranghy Erzsébet, férje Földessy János és gyermekeik; Haranghy István, neje Kecskés Zsuzsánna és gyermekeik; Haranghy Sándor, neje Kállay Erzsébet és gyermekeik; számos közeli és távoli rokonok nevében is Béke lengjen porai felett! A temetést Dankó Mihály temetkezési intézete rendezi. — Harangi Bálint r. fogalmazó koporsójára koszorut tesz ugy a városi tisztikar, mint külön a rendőrkapitányság személyzete. A városi tisztikar szép koszorujának kék és sárga szalagján ez a felirás olvasható: „Debrecen város tisztikara - szeretett tisztitársának." A rendőrség koszorujáu fekete szalag csüng.

— **Isteni tiszteletek.** Holnap, vasárnap az isteni tiszteleteket végezik az ev. ref. nagytemplomban Dicsőfi József lelkész, a kistemplomban Némethy Lajos lelkész, a Kossuth-utcai templomban Mindszenti Imre s. lelkész, az ispotályban K. Tóth Kálmán lelkész. — A szentanna-utcai róm. kath. templomban holnap reggel 7 órakor Kópis József káplán tart misét. 9 órakor dr. Wolafka Nándor v. püspök misézik s utána Kópis József tart egyházi szent beszédet. Fél 12 órakor Léky Kornél káplán mond misét. Délután fél 3 órakor ker. tanitást tart dr. Wolafka v. püspök, ezután litánia lesz s 6 órakor a májusi ájtatosság. A v. püspök egyházi beszéde előtt a choruson ma Gerzon Adrienne k. a. énekel Forrai András gordonka és az orgona kisérete mellett.

— **Debrecen—Fiume.** A mint értesülünk, a fiumei dalünnepélyre jelentkezők közzül mintegy tizenöten visszaléptek, a megüresedett helyekre sok a pályázó, nagy gondot ád az intézőknek, kiket fogadjon el, hogy a történt személyváltozás a fiumei elszállásolási bizottságnak munkáját meg ne nehezitse. A névsor vasárnap délig ki fog egészittetni s meg fog Fiuméba küldetni. A Fiuméból tervezett körutra is folynak a jelentkezések, ezen jelentkezés is a vasárnapi nappal be fog záratni.

— **Gyászünnepély a főiskolában.** Kossuth Lajos emlékének szépen sikerült ünnepélylyel adózott ma délelőtt a főiskola tanári kara és ifjusága. Megjelentek az ünnepélyen, mely az imateremben folyt le, Kiss Áron ev. ref. püspök, Kiss Albert ref. lelkész és országgy. képviselő, Simonffy Imre kir. tanácsos polgármester és a debreceni ev. ref. egyház főgondnoka, Dr. Medve Kálmán és még számosan. A müsort a főiskolai énekkar nyitotta meg egy szabatosan előadott karénekkel. Ezután következett a Dóczy Imre tanár emelkedett hangu szép gondolatokban, költői szépségekben gazdag emlékbeszéde, a melyet a közönség legnagyobb figyelemmel hallgatott végig s kitörő éljenzéssel s valóságos tapsviharral jutalmazott. Ez a remek beszéd méltóan sorakozik azokhoz a beszédekhez, a melyeket a közelebb tartott főiskolai ünnepélyeken Joó István és Sinka Sándor tanároktól volt alkalmunk hallani. Annak az ifjuságnak honszerelmére és lelkesedésére, a melyet ilyen tanárok vezetnek, biztos számithat a magyar haza. Az emlékbeszéd után Ablonczy Pál hittanhallgató szavalta el Tompa „Uj Simeon"-ját sikerülten. Végül a tanulságos és a lélekemelő ünnepélyt a szózat hangjai zárták be és a közönség a legemelkedettebb hangulattal hagyta el az imatermet.

— **Chrchez la femme!** Mord arculattal baktat az utcán egy bánatos talyigás. Rémitő fájdalom tépdelheti szivét.

— Hogy az én istenem büntesse meg azzal a mennydörgő haragjával! Bele szurnám ezt a kést, ha a szemem elé kerülne!

Követjük a bánat s férfiut, ki azonban percekig nem szólal meg, hanem bandukol tovább lehajtott fővel s meg kell vallanunk, hogy kissé bizonytalan lépésekkel.

— Még egy kis ételt sem birt főzni egész nap — tört ki ismét a haragvó ember s a pipáját fölhöz csapva, eltünt az „Egy galambokhoz" cimzett „Hôtel restaurante" mühében.

„Cherchez la femme" — az asszony oka mindennek!

— **Zárszámadás kinyomatása.** Debrecen város házi pénztárának zárszámadását eddig is kinyomatva terjesztette közgyülés elé a városi tanács, — a mellékletek azonban, a melyek kimeritő felvilágositást nyujtanak, sohasem voltak kinyomatva s azok tartalma nem kerülhetett nyilvánosságra. A törvényhatósági bizottság tagjai közül pedig senki sem szakitott annyi időt, hogy végig lapozza ezeket a mellékleteket. Az alapitványi pénztárak zárszámadásai is csak egyetlenegyszer, 1890-ben, akkor is csak a végösszegekben nyomattak ki. Ezuttal történik először, hogy a házi pénztár zárszámadásainak mellékletei, mint az alapitványi pénztárak zárszámadásai (eltekintve az 1890. évtől) kinyomatva kerülnek a közgyülés elé. A tegnap tartott jog- és pénzügyi bizottsági ülésen intézett ez iránt interpellációt Komlóssy Dezső a főszámvevőhöz, aki megnyugtatólag válaszolt s kijelentette hogy az 1893. évi zárszámadások összes mellékletei ki lesznek nyomatva s azokhoz ő részletes indokolást mellékel.

— **A vörös-kereszt-egylet** hajdumegyei fiókja tegnap délután 4 órakor gróf Dégenfeld József főispán elnöklete alatt a megyeház nagytermében tartotta meg évi közgyülését. A közgyülésen jelen voltak Rásó Gyula kir. tan. és alispán, Fekete Sándor m. főjegyző, dr. Varga Géza m. t. főorvos, Budaházy Ödön m. főszámvevő, Hágen Sándor és dr. Medve Zoltán főispáni titkár, mint jegyző. Az elnök megnyitván a gyülést, jegyző felolvassa a fiók-egylet elnökségének az 1893. évről szóló jelentését. E szerint a mult év április havának 19.-én volt választmányi ülés, május 4.-én pedig közgyülés. A Budapesten tartott orsz. veres-kereszt-egyleti közgyülésre ki voltak küldve a hajdumegyei fiók-egylettől dr. Varga Géza és dr. Boda Gyuláné P.-Ladányból. A hajdumegyei központi választmány vagyona az év végén 581 frt 93 kr. volt. Az egyek-csegei fiókegylet elnökéül Csák Gyula választatott meg. A megyében levő fiók-egyletek jelentéseinek — melyek csak pénzügyi viszonyaikról szólanak — felolvasása és tudomásul vétele után elhatározta a közgyülés, hogy a t. hó 19.-én Budapesten tartandó orsz. közgyülésen dr. Boda Gyuláné és Hágen Sándor által képviselteti magát; mindketten p.-ladányiak. Következett ezután a sor szerint kilépő választmányi tagok helyébe ujak választása. Megválasztattak: Herdlicska Béláné, Lukács Dezsőné, dr. Heténvi Lipótné, Pénzes Sándorné, továbbá Horváth Kálmán, Hágen Sándor, Csák Gyula és Zsigmond Sándor. Szóba került ezután az intenzivebb müködésre való tekintetből tervezett egyesülés a debreceni választmánynyal. Grót Dégenfeld József elnök inditványozza, hogy kérdeztessék meg a debreceni választmány az egyesülés módozatai iránt. A közgyülés elfogadja az inditványt s a jegyzőkönyv hitelesitésével Rásó kir. tan. alispán és Fekete Sándor főjegyző megbizatván, a közgyülés véget ért.

— **Gazdászok majálisa.** A debreceni m. kir. gazdasági tanintézet hallgatói megállapitották már a kedves gazdász-majális ez idei határidejét, mely ugyanis f. hó 19.-én lesz a Dobos pavillonban. Ezen mulatság, mely iránt — régi jó hirnevénél fogva — városunkban és vidékén általános az érdeklődés, a környék elegáns társaságának kedvenc találkozó helye, elsőrendü tavaszi mulatságnak igérkezik. A rendező bizottság elnöke ifj. Okolicsányi Lajos, két alelnöke Virágh István és Kiss Albert, pénztárnoka ifj. Szentkirályi Kálmán, ellenőre Mocsáry Dénes; a „cigány vajda" pedig Békessy Jenő. Ezenkivül még vagy 30 rendező biztositja a hölgyeket arról, hogy lesz jó táncos fölös számmal. Neveik: Androjka Károly, Antalóczy Sándor, Bőrzsöny János, Burger Gyula, Buzás Lajos, Csapó István, Dragota Miklós, ifj. Hajnal Elek, Hutiray Andor, Kálmánczhey Zoltán, Kanizsay Tibor, Kövessy Ferenc, Krampera Sándor, Mihályházy László, Miskolczy István, Örley Károly, Pilissy Béla, Reé István, Ribiánszky József, Saáry Tivadar, Sághy Kálmán, Szücs János, Vedrődi Gusztáv, Wágner Károly. A gazdászok ezen javából megalakult rendezőség bizonyára

elég garanciát nyujt arra nézve, hogy a hagyományos jókedv és fesztelenség, mely a gazdászok mulatságát mindenkor jellemezte, ezidén sem ereszti a késő reggeli órák előtt széjjel a közönséget.

— **Elmaradt vasuti értekezlet.** Hirt adtunk arról, hogy a kelet-német-osztrák-magyar és a szász-osztrák-magyar tarifa-kötelékhez tartozó vasutak igazgatói ez idei értekezletüket május 7.-én Debrecenben tartják, 8.-án pedig meglátogatják a Hortobágyot. — Sághi Gyula üzletvezető épp ma kapta az értesitést Budapestről, hogy az értekezletet nem Debrecenben tartják meg.

— **Az országos tanszerkiállitás** rendező bizottságának elnökségét Kiss Áron püspök, dr. Wolafka Nándor v. püspök, gr. Dégenfeld József főispán, Simonffy Imre kir. tan. polgármester és Csiky Lajos főisk tanár elfogadták. A rendező bizottság már a közeli napokban megtartja alakuló közgyülését.

— **Nyomdász-juniális.** A debreceni könyvnyomdászok önképző egylete — 1894. évi junius hó 2.-án — a mint már jelentettük a Debrecenben felállitandó Kossuth-szobor és saját könyvtára javára a „Margit“ fürdő disztermében zártkörü nyári mulatságot rendez. Belépti-dij: személy-jegy 1 frt, család-jegy 2 frt. Tekintve a jótékonycélt, felülfizetések köszönettel fogadtatnak s hirlapilag nyugtáztatnak. Jegyek előre válthatók: Ifj. Gyürky Sándor, László Albert urak üzletében, a „Csokonai“ nyomda ügyvezetőségénél és este a pénztárnál. Kezdete 8 órakor.

— **Gyalogverseny Székelyhidra.** A debreceni tornaegylet holnap tartja meg évenként szokásos gyalogversenyét, s ezuttal Székelyhid a végpont. A versenyzők és kiséret összes száma körülbelől 40, kiket nagy ovációkkal várnak a székelyhidiak. Az indulás holnap reggel ½5 órakor lesz a nagytemplom előtti térről, hol a versenyzők egy sorba felállanak — karjaikon jelvénynyel — s az adott jelre egyszerre kilépnek. A versenybiróság, orvos és kiséret kocsikon, lovakon mennek a gyorslábu csapat nyomában, hogy az ellenőrzés kellőleg érvényre jusson és ha valakinek baja esnék, kéznél legyen a segitség.

— **Jéggyár és hütőkészülék a közvágóhidon.** A városi közgyülés januárban felhatalmazta a tanácsot, hogy a közvágóhid telepén jéggyárat és hütőkészüléket állitson. Az épitésre 73643 frtot engedélyezett. Ezt az ügyet ma délelőtt hosszasan tárgyalta a nagyobb épitkezéseket vezető bizottság gróf Dégenfeld József főispán elnöklete alatt. Jelen voltak: Simonffy Imre, Ábrahám László, Csanak József, Hajdu Gyula, Balogh Mihály, Szabó József, dr. Sárváry Gyula, Vértessy István, Stáhl Géza. A tárgyalások az esslingeni gyárral indultak meg, ennek ajánlata feküdt ma a bizottság előtt. Épitkezésekre mintegy 22000, kutakra 3000 egy szinre 2000 frt esnék, a többit a jéggyár és hütő gépfőszerelése igényli. A bizottság a gyár ajánlatával szemben 3350 frttal kevesebbet igér s ha ezt az összeget a gyár elfogadja, a szerződés vele megköttetik. A bizottság ezenkivül tárgyalta még a honvéd lovassági laktanya kibővitését 54 lóra és 60 legényre. A költségek 26000 frttal vannak előirányozva. A bizottság javasolja a közgyülésnek, hogy az épitést rendelje el. Ugy a jéggyár előállitásának, mint a laktanya kibővitésének költségei a nagy kölcsön terhére mennek.

— **Sétahangverseny.** A „Margit“-fürdő vendéglő disztermében holnap, vasárnap d. u. 4 órakor Capek Péter karmester vezényletе mellett megtartatik a szokásos sétahangverseny. A müsor érdekes és változatos, kár azonban, hogy már több hangversenyen nem volt a magyar zene képviselve, a minek pótlását kérjük a buzgó és lelkes karmester részéről. A sétahangverseny alatt jó ételekről és italokról, pontos kiszolgálatról kezeskedik Sz. Dávid István vendéglős.

— **A „Korona“ vendéglőbeli** Orpheum csütörtöki megnyitó előadásá nagy számu közönség nézte végig. Határozottan érdekes volt a Kolczowa aszszony mutatványa a tiz idomitott kutyával, melyek a dressura bámulatos eredményét képezik. A derék okos állatok abroncson és vesszőn ugráltak keresztül. Két lábra állva táncoltak, két lábon sorakoztak, egyszóval voltak olyan ügyes egzercirozók, mint egy az oláh hadseregből kikerült oláh suhanc. Különösen ügyes volt a kutya-trupp bohózata. A többi müsorból kiemelni való a jungleur, az énekesnők, a komikusok etc. Debrecenben azonban szüksége lesz több önálló magyar számra is, mert most tulnyomóan német az Orpheum, a mi Debrecenben kissé szokatlan. A különben érdekes, változatos müsor mellett Lendlbauer vendéglős menu-je sem maradt szégyenben, mert ételei, italai kitünőek, a kiszelgálás pontos volt. A „Koroná“-t oly nagy számu közönség látogatja, hogy ezen a két napon más vendéglőben alig volt közönség. Egy érv a — nyári szinkör mellett!

x **Tejgazdaság.** Minden gazda tapasztalhatta, hogy télen a teheneknél az istállóetetés következtében a tejeredmény sokkal csekélyebb. Nem mulaszthatjuk el tehát a tisztelt gazdálkodók figyelmét Kwizda Ferenc János cs. és kir. osztr. és oláh kir. udvari szállitó Korneuburgban, Bécs mellet 40 év óta legjobb sikerrel, használatban levő állat tápszerére felhivni, mely tápszerpótlék rendes kiszolgáltatásánál ugy a tejet javitja, valamint a tejet tetemesen szaporitja.

Törvényszéki csarnok.

* **A h.-böszörményi sikkasztás.** A h.-böszörményi takarékpénztárnál elkövetett sikkasztásokból folyó bünpörben a végtárgyalást a helybeli kir. törvényszék e hó 22.-ére tüzte ki. A tárgyalás iránt — melynek lefolyása körülbelül 2—3 hetet fog igénybe venni, ugy jogászkörökben, mint a nagy közönség körében nagy az érdeklődés, mit részint a vádlottak egyénisége, részint az elsikkasztott összegek nagy száma okoz. Ezen végtárgyaláson Baróthy Béla törvényszéki biró fog elnökölni, a vádhatóságot dr. Oláh Miklós kir. alügyész képviseli. A vizsgálati fogságban levő I. és II. rendü vádlottakat, t. i. Kovács Endrét és Fuchs Alajost, dr. Kardos Sámuel és dr. Nagy Lajos ügyédek védik. A szabadlábon levő III. rendü vádlottat ifj. Karap Imrét, aki csak 2 rendbeli cselekménynyel van vádolva, dr. Brüll Bertalan képviseli. Dr. Kardos Sámuel annak igazolására, hogy védence Fuchs Alajos már 10 év óta delirium trémensben szenved s hogy 10 évnél régibb idő óta állandóan és oly nagy mérvü részegeskedésnek volt rabja, hogy a pénztár kezelésével járó teendők vitelére föltétlenül képtelen és alkalmatlan volt, a végtárgyalásra dr. Varga Géza kir. tszéki orvost, dr. Losonczi Álmos és dr. Konrád Dávid h.-böszörményi fogházorvosokat kérte a törvényszéktől, hogy beidézzék, mit a biróság el is rendelt.

Számrejtvény.

— **Oláh Györgytől.** —

52 18 22 49. Szép hazánknak egy megyéje.
44 24 62 58 26. Folyó, ered ott Erdélybe'
50 2 6 10 9. Egy vérengző, bősz vad állat.
16 61 22 17 5 39. Nem őrzi ez meg a házat.
59 53 31 28 57.)
51 10 3.) Nagy községe Pest megyének.
1 42 43 41 40.)
19 63 36.) Mint ősünkről szól az ének,
33 32 47 49 41 55. Hős vezér volt a csatákon
13 14 27. Olyan édes, mint az álom.
46 12 56 15 38 19.)
20 33 10 60 5.) Szép fejlődő honi város.
8 30 29. Fa, használják sok munkához.
35 34 37 37 21 54. Az asztalos ezt is készit.
4 7 11 15. Hivnak igy sok lányt, sok nénit.
45 25 23 17. Ragasztani szoktak vele
47 48 32 22. Sül belőle jó pecsenye
1—63. Szép ábrándos szomoru dal,
Szerelemmel tele s búval.

*

(Megfejtését **jövő szombati számunkban** közöljük s a megfejtők közt érdekes olvasmányt sorsolunk ki.)

A mult heti talány helyes megfejtése: („Egyetemi tanár.“)

Közgazdaság.

* **Hatályba lépett törvény.** A rendőr-főkapitányság közhirré teszi, hogy a csomagokban árult cikkek mennyiség-tartalmának helyes megjelöléséről szóló 1893. évi XXXIV. t.-c. az 1894. év julius 1-én hatályba fog lépni.

* **Kereset hétezer munkásnak.** Hétezer alföldi munkás talál jó keresetet két vizszabályozó társulatnál. Az ujonnan alakult körösztisza-zugi társulat 5000 munkást keres s önként ad a tervezettnél magasabb egységárakat, ugy hogy a jó munkás 2—3 forintot könnyen megkereshet. Báró Fechtig Imre már érintkezésbe is lépett egyes szakványosokkal s egymaga ellátja az összes hódmező-vásárhelyi munkásnépet, ha dolgozni akar. Még pedig nem is egy-két hétre, hanem több hónapra terjedő, s nyilván a télig tartó munkafeladatról van szó. 2000 munkást keres a sebes-kőrösi szabályozó társulat is, a melynél átlag 1 forint 70 krajcár a munkás napibére. Ez tehát csak két társulat s már ez is ellát vagy 7000 munkást. Csak az a baj — véli a „P. N.“ — hogy épen az alföldön s leginkább ott, a hol most munkahiányról panaszkodnak, nem igen kapni munkást. A földmivelésügyi miniszter elrendelte, hogy az illetékes hatóságok a dolog hiányát panaszló munkásnépet a kinálkozó s jól dijazott munkákra figyelmeztessék.

Szerkesztői posta.

Eltha. E. Kovács Gyula, a jeles költő s a kolozsvári nemzeti szinház itünő tragikusa, csakugyan egy és ugyanazon személy.

T. N. A szép asztalteritésről épp most olvasunk érdekes fejtegetést. A szép házi kisasszony vagy háziasszony ujjai kézzel foghatóan válaszolnak erre a kérdésre és kecses kézmozdulatok helyettesitik a szóbeli magyarázatot. Az asztalkendő alig nehány pillanat alatt tetszetős alakot ölt és lényegesen hozzájárul a teritett asztal diszitéséh z. Mindazáltal érdemesnek tartjuk nehány szót vesztegetni arra, hogy miként kell az asztalkendőt összehajtani. Ez valóban a legkedélyesebb művészetek egyike. Hisz az ebédlőasztal minden házban a legkedélyesebb hely, a hol mindenki legotthonosabban érzi magát; sokszor az egyetlen oáz is, melynél a család tagjai a gondteli munka után kedélyes hangulatban találkoznak; ünnepies alkalmakkor pedig a társas együttlét középpontjává válik; azonban a háztartást általában és a család női tagjainak háziasérényeit különösen, sokkal jobban felismerjük arról, hogy az asztal hogyan van fölteritve, mint a betálalt ételek mennyiségéről és minőségéről. Egész fejezetet irhatnánk a hófehér gyolcscsal leboritott asztalról, lelkes költeményt tele varázszsal! Senkisem tagadhatja, hogy az a mód, a hogyan az asztal fel van teritve, az ételeknek és az italoknak gusztusságát fokozza; lehangoló, ha a teritésben lomposságot árul el, és viszont fölemelő ha a teritékek elrendezésénél finom izlést tapasztalunk. Erről érdekes dolgokat beszélhetne olyik menyecske! Elbüvölve hallanók, hogy néha, midőn a háztartásra szüken jut a pénz s a család szerény kosztal kénytelen beérni, az asztalterités tekintetében alkalmazott kedves ámitások és csalások a családfőre annyira hatnak, hogy a legszerényebb sültet s a legegyszerübben gyurt tésztát azzal a nagyszerü érzéssel költi el, hogy lukullusi ebédben volt része. Udvari ebédeken tudvalevőleg 50 centiméter helyet szánnak minden vendégnek, ugyanez a szabály áll minden más vendéglátóra nézve is. Ezen a téren mutassák tehát meg a háziasszonyok, hogy mit tudnak! Azt bizonyára valamennyien tudják, miként kell a tányérokat, poharakat és az evő szerszámokat csoportositani s miként kell jardiniéreket s egyéb asztaldiszeket elrendezni; az asztalkendők összehajtását is elsajátithatja, ha csak egy kevés izlése és esztetikai érzéke van; ezeket meg százféle változatban csillogtathatja ebbeli tudományát; alakithat egyszerü tekercseket, bokrétaoszlopokat, virágedényeket, kagylókat, papucsokat, pálmákat és még sok száz mást. Az asszonyokra nézve nem képzelhető mulatságosabb játék az asztalkendők összehajtásának tanulmányozásánál. Ehhez nagyobb türelem kell, mint a gombolyitáshoz! De részletekbe nem bocsátkozunk, nehogy az asszonyok kinevessék a tudományunkat.

Tilda. Shakespeare névnek 50—60 fajta irásmódját feltalálhatja a Greguss Ágost müvében. Bizony ma még nem tekinthető eldöntöttnek az a kérdés, hogy vajjon a nagy britt költő neve Shakespeare-nak, vagy Shakspeare-nek iratik-e helyesen? Tény az, hogy a költő müveinek első kiadásában az előbbi névirás olvasható, azonban kéziratain mindenütt, sőt végrendeletén is Shakspeare van alájegyezve. Angliában használatos még a Shakspere névirás is, Byron, Macaulay, Thakeray, Sheridan, Bulwer stb. valamennyien a Shakespeare névjegyzést használják és ép e ért kell mint helyesebbet elfogadnunk.

Kiadó és laptulajdonos:
„Csokonai“ nyomda és kiadó r.-t.
Felelős szerkesztő:
Komlóssy Deszö.

Bécsi és berlini modellek.

Legnagyobb választékban
kaphatók
☛ diszitett ☚
NÖI KALAPOK
valamint
kalap formák
KALAP DISZEK,
virágok és kalap szallagok
legjutányosabb árak mellett
PLANK ÁGOST
női divat üzletében
DEBRECZEN, Fötér.

Bécsi és berlini modellek.

Csődtömegeladás.

Schirf Farkas derecskei lakos kereskedő csődtömegéhez tartozó és a csődleltár 1—1407, 1409—2049, 2302—2305 és 2307—2312 tételei alatt felvett ingóságok ajánlati verseny utján értékesittetnek. Az ajánlatok — melyek a ent részletezett csoportok mindegyikére külön-külön, — vagy együtt az összes ingóságokra irányulhatnak, — a beszerzési ár 10%-ak megfelelő bánatpénzzel ellátva és lepecsételve alólirt tömeggondnokhoz legkésőbb **folyó év május hó 12-ik napjának délelőtt 12 óráiáig** nyujtandók be. Később érkező ajánlatok figyelembe nem vétetnek. Az ajánlatok elfogadása fölött a választmány szabadon határoz. Kik az árurak árt is megszemlélni óhajtják — sziveskedjenek alólirt tömeggondnoknál jelentkezni, kinél a csődleltár a hivatalos órák alatt bármikor betekinthető.

A csoportok következők:

		Beszerzési ár:
I.	Mindenféle kézmü rövidáruk és csekély füszeráruk stb. stb.	4159.28
II.	Kalapok és sipkák	93.56
III.	Butor és ágynemüek	824.20
IV.	Ima és olvasókönyvek	92.46
V.	Vas, réz, porczellán és üveg áruk, edények	703.74
VI.	Czipő áruk és bőrnemüek	214.92
VII	Ital nemüek, pezsgő, bor stb.	77.21
VIII.	Zsákok	195.42
IX.	Vetemény és virágmagvak	50.50
X.	Boltfelszerelések (állványok pudlik stb.	611.15
XI.	Szódaviz gyár 265 kék és 164 fehér üvegekkel	1583.42
		8605.86.

Dr. Fejér Ferencz
ügyvéd, csödtömeggondnok
Piacz-utcza 1899

Ifj. Gyürky Sándor
papirkereskedésében
(Piacz, Tamássy-ház)
a legujabb ablak redönyök,
(Jalusin és Rouleaux)
jutányos áron
megrendelhetők.

Egy olcsó házat
vagy
üres telket
Debreczen élénkebb utczáján
☛ megvételre keres ☚
Dr. ROSENBERG MIHÁLY
ügyvéd,
Budapest, Magyar-utcza 4 sz.

Előnyös árbani bevásárlási NÖI DIVAT és GYERMEK KALAP üzlet.

Uj NŐI DIVAT és GYERMEK KALAP üzlet.

A mélyen tisztelt urhölgyek becses figyelmébe ajánlom ujonnan berendezett

női divat és gyermek kalap üzletem,

személyesen eszközölt bevásárlásom folytán azon kellemes helyzetben vagyok, hogy a legmagasabb igényeknek megfelelő **legujabb divatu kalapokat is méltányos árban** számithatom.

Gyász avagy **bárminő átalakitást, diszitést** pontosan a **legolcsóbb** számitás mellett elvállalok.

A mélyen tisztelt urhölgyek szives pártfogását kérve, vagyok

kitünő tisztelettel

özv. Borossy Gyuláné
szül. **Weidner Vilma.**

Üzlethelyiségem Batthány-utcza 2561. szám alatt, STIBER JÁNOS ur tőszomszédságában.

Üzlethelyiség: Batthány-utcza, Stiber János ur szomszédságában.

50 év óta sikerrel használtatik!
Szeplőket és májfoltokat
valamint az összes
bőrtisztátalansàgokat
eltávolit biztosan az
Eszéki Spitzer-kenőcs
és az
Eszéki Salvator-szappan.
Valódi minőségben csak a **DIENES C. J.-féle** gyógyszertárban
☛ **ESZÉKEN, felsőváros.** ☚

1 tégely valódi Spitzer-kenőcs	35 kr.	1 darab valódi Salvator-szappan	50 kr.
1 üveg valódi Spitzer-mosdóviz	40 kr.	1 doboz valódi lyoni rizspor 3 szinben	50 kr. s 1 frt

Figyelmeztetés.

Csak akkor valódi, ha a fenti törvényileg beiktatott védjegygyel el vannak látva és kéretik a t. közönség csakis DIENES-féle eszéki kenőcsöt és szappant kérni és elfogadni.

Kapható DEBRECZENBEN: Mihalovits István ur gyógyszertárában és **Schwarz M. L.** urnál.

Bécs, Rotunde.
Naponta katona-zene
a
Nemzetközi faluban
és **czivilzene** a
Kostlogeuben.
Nyitva reggel 10-től esti 11-ig.

Nemzetközi kiállitás.
néptápszerek, hadseregellátás, mentőszerek, forgalmi eszközök és egy különleges sportkiállitásban
1894. April 20-tól julius 1-ig
rendezi
Ő cs. és kir. fensége Ferdinánd Ferencz Oesterreich-Este főherczeg védnöksége
alatt álló
gazdasági ismeretek terjesztő egylete.
Belépti-dij: Hétköznapon **30** kr. vasár- és ünnepnapon **20** kr. Pénteken **1** frt.

Bécs, Rotunde.
Kiállitási sorsjegy
à **1** korona.
5 főnyeremény
á **10,000** korona.
Egy sorsjegy vételnél, a Rotunde pénztárnál naponta (Péntek kivételével) ingyen bemenet.

650 T.
1894.

III.

Árverési hirdetményi kivonat.

A h.-nánási kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság, közhirré teszi, hogy Pogácsás Lőrincz végrehajtatónak Kerékgyártó Ferencz végrehajtást szenvedő elleni 22 frt 92 kr tőkekövetelés és járulékai iránti végrehajtási ügyében a debreczeni kir. törvényszék (a h.-nánási kir. járásbiróság) területén lévő, H.-Dorogon fekvő, a h.-dorogi 1239 sz. tjkvben A + 1343 hrsz. alatt felvett ingatlanra az árverést 447 frtban ezennel megállapitott kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fentebb megjelölt ingatlan az **1894. évi május hó 31-ik napján** d. e. 8 órakor H.-Dorog köz-égházánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át, vagyis készpénzben, vagy az 1881: LX. t. cz 42. §-ában jelzett árfolyammal számitott és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ban kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállitott szabályszerü elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Hajdu-Nánás 1894. évi május hó 16. napján.

A hajdu-nánási kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság.

Bényei
kir. j. biró.

Tölsner Adolf

Billiárd-gyára

Bécs, V. Rampersdorfergasse No. 7.

ajánlja cs. és k. kizárólag szabad.

fordithatlan billiárdjait

két márványlappal most 525 frttól feljebb.

Elvállal egész kávéházi berendezéseket mindenféle módozatban, részletfizetésre is.

Átjátszott billiárdok bábra vagy carambolra uj szerkezettel 150 frttól feljebb. — Arjegyzékek kivánatra ingyen.

A Richter-féle *Tinct. Capsici comp.*

Horgony-Pain-Expeller

elnevezés alatt igen jó hirnévnek örvend.

Ezen fájdalomcsillapitó bedörzsölés valamennyi köszvény, csúz és tagszaggatásban szenvedő egyéneknek ez uton legyen ajánlólag emlékezetbe hozva. Ezen tinktura már **25 év óta, mint legmegbizhatóbb** háziszer általánosan kedvelt és ennélfogva már további ajánlásra nem szorul.

Csekély ára, üvegenként 40 kr., 70 kr. vagy 1 f. 20 kr. vagyontalanoknak is lehetővé teszi, ezen kitünő háziszernek beszerzését. Bevásárlás alkalmával a „Horgony" védjegyre ügyelendő, nehogy utánzatot adjanak, mert csak a vörös Horgonynyal ellátott üvegek valódiak. Ha a valódi Pain-Expeller helyben nem volna kapható, akkor forduljunk a gyártók gyógyszertárához: Richter gyógyszertára „az arany oroszlánhoz" Prágában vagy Török József gyógyszerészhez Budapesten.

Aki betegsége alapokától meg akar szabadulni biztos alapon, felelősség mellett;

Aki a testében létrejött károkat nem akarja nagyon, vagy le győzhetlenné kinövekszteni;

Aki a mai gyógytudomány sikertelen hatásáról már meggyőződött;

Aki a ragadós és járványos betegségektől magát megóvni akarja;

Aki ép utódokat és igy biztos alapon családi boldogságot akar;

Aki az öngyilkosságtól és tébolyháztól meg akarja magát menteni;

Aki vagyonát és családját tönkretenni nem akarja;

Aki munkakepes akar lenni és a kinek az élete kedves:

az olvassa el Fazekas Dánielnek „**Ki akar egésszéges lenni?**" czimü füzetét, melyben **Londonban** és hazánkban 35 évi orvosi gyakorlata alatt szerzett tapasztalatait a szenvedő emberiség javára megirta. Egész bizalommal fordulhat hozzá bárki, aki szenved és fájdalmaitól szabadulni akar. Lakása Budapest, Felső erdő sor 25 sz. felső Octogonnál, hol vasárnap kivételével rendel 2—4-ig. Szegényeknek **dijtalanul** 6—7 óráig. — A fentemlitett füzet ugyanott megrendelhető 1 frt előleges beküldése mellett.

Világhirü. — Minden országban fényesen bevezetve.

Sarg-féle KALODONT

elismert nélkülözhetlen **fogtisztitószer**

(Egészségügyi hatóságilag megvizsgálva.)

Igen alkalmas utazásokon. Alomatikusan üditő. Mindenütt kapható.

Hogy egészségünk és jólérzésünkre nézve a jó emésztós a legfontosabb, tudja mindenki, de még nagyon is kevés figyelem fordittatik arra, hogy ehez elkerülhetlen előfeltétel egészséges fogak birtoka. A régi német közmondás: „Gut gekaut, ist halb verdaut" nem ismételhető elég gyakran és behatóan.

Thomas E. M. csász. tanácsos udvari fogorvos Bécsben, Dr. Koch tanár és más tudományos autoritások, legutóbb Dr. Miller W. D., a berlini egyetem fogorvosi intézetének tanára „Die Mikroorganismen der Mundhöhle", (Lipcse 1892.) czimü müvében meggyőzőleg kimutatták, hogy a nedvesmeleg szájüregben szakadatlanul és hihetetlen tömegekben méreganyagok képződnek, valamint, hogy az ebből eredő, gyakran rendkivül veszélyes betegségeknek csakis a száj rendes és lelkiismeretes tisztitása által lehet elejét venni. A „romlott száj" és a „romlott gyomor" közti benső összefüggés csak ezen uj beható vizsgálatok által állapittatott meg.

De a viz egyedül nem távolitja el e méreganyagokat. Ez csupán egy antiseptikusan ható, gondosan készitett és kipróbált fogtisztitó szer használata által, és pedig legjobban reggel és este, érhető el, mint a milyennek a „Sarg-féle Kalodont" általánosan elismerve van, melynek mindig növekedő, ma már milliókra menő használata legvilágosabban beszél e szer értékéről.

Rousseau mondá: „A nő szép fogakkal sohasem csunya!" De nem csak szépség és egy nevető száj bája éretik el a fogak ilyen gondozása által, hanem a mi sokkal fontosabb, egyszerrmind biztosittatik az egészség és jól érzés a késő korig.

A mondottak megerősitései, elismerések és megrendelő iratok a legmagasabb körökből minden darabhoz mellékelve vannak.

Óvakodjanak a osomagolásban hasonló, ámitásra számitott, értéktelen utánzatoktól!

Faller Gyula

DEBRECZEN,

fő-utcza 1901 sz. Steinfeld Antal ur házában.

Van szerencsém a t. vevő közönség becses tudomására hozni, hogy

férfi és női divat üzletemet

átalakitva ujonnan berendeztem és az ott kapható legjobb minőségü árukra u. m.: férfi fehérnemü, nyakkendő, valódi angol kemény puha és szalma **kalap**, séta és vasbot, — férfi és női nap- és esőernyő, különféle zsebkendő, czérna, selyem és valódi **prágai** bőr keztyü, deréköv, — női Blouse derék füző, kötény, harisnya, csipkekendő, arczfátyol, legyező, diszhajtü. — Leány és fiu tricot és chewiott ruha.

Nagyválasztékban utazó **börönd** táska és pincértáska, szivar, pénz és tükör tárcza, **illatszer**, kefe, fésü, rövidáru, koszoru, szalag, csipke és még sok itt fel nem sorolt czikkekre, szives figyelmöket felhivni, magamat b. pártfogásukba ajánlva maradok

kiváló tisztelettel

Faller Gyula.

Szeretán

szép, fehér, czárt arczszint, ugy mosakodjék naponta

Bergmann liliomtej-szappannal

Bergmann és Tsa Drezden-Radebeul.

(Védjegy: Két bányász.)

Legjobb szer szeplő, valamint minden bőrtisztátalanság ellen. Egy drb. 45 kr. Kapható ROTHSCHNEK V. EMIL gyógyszertárában.

HIRDETÉS.

Debreczen sz. kir. város erdőhivatala kertészeténél mindenféle szőnyeg palánt és cserepes virágzó növény, — szobai disz és futó növények — rózsák, szedrek. — crataegus, amygdahis köszméte stb.

jutányos áron eladók.

Debreczen, 1894. évi április hó 27-én.

Debreczen sz kir. város erdőhivatala.

Első debreczeni

PAPLAN-GYÁR

DEBRECZEN, Széchenyi-utcza.

PAPLANOK,

matráczok

mérték szerint gyorsan és pontosan elkészittetnek.

Van szerencsém a n. é. helybeli és vidéki közönséget értesiteni, hogy a

a piacz és Miklós-utcza sarkán

sok évekig fennállott

férfi ruha és szabó üzletemet

a mai naptól kezdve

a „Hungária“ kávéházzal szemben,

báró Josinczky Miklósné urnő házába helyeztem át.

Uj üzlethelyiségemben is ugy mint eddig főczélom lesz mélyen tisztelt vevőim **és megrendelőim megelégedését**

jó áruk, pontos kiszolgálás és olcsó árak

által kiérdemelni Megjegyzendőnek tartom, hogy

raktáromon saját műhelyemben készült

férfi- fiu és gyermek ruhák

találhatók.

Megrendeléseket saját szöveteimből eszközlök.

Midőn még s nagyérdemü közönségnek az eddigi szives bizalom és **pártfogásért hálás közönetet mondok, kérem az uj helyiségben is a becses pártfogást.**

Tisztelettel

FÉNYES MÓR

férfiszabó üzlete.

TELEFON ÖSSZEKÖTTETÉS.

A legjobb cognac

Gróf Keglevich Róbert

promontori cognacgyár gyártmánya.

Kapható minden jobbhirü füszer-, csemege-, gyógyáru üzletben, czukrázdákban és kávéházakban.

Főraktár Debreczen és vidéke részére:

KLEIN BERNÁT urnál

füszernagykereskedő, Debreczen.

Nagy-Csapó-utcza,

az „iparegyesületi takarék- és hitelintézet“ palotájában.

VIGYÁZZ!

Határozottan ORIGINAL SELTERS kérendő,

analizálva,

dr. E. Ludvig tanár udvari tanácsos által Bécsben,

és vigyázni kell, hogy a vignettán, ólmon és dugón „ORIGINAL“ felirás legyen.

Kapható: Minden gyógytárban és savanyuviz kereskedésben.

Főraktár: GERÉBY FÜLÖP-nél Debreczenben.

ELSŐ DEBRECZENI PLISSÉ és GOUVERIROZÓ INTÉZET.

UTAZÓ RUHÁK, SCHLAFROKOK.

GYERMEK RUHÁK, MIEDEREK.

Előrehaladt idény miatt

a még nagy raktárt képező

divatos női felöltők, gallérok

bámulatos olcsó áron lesznek eladva.

Szines gallérok	2 frttól feljebb.
Fekete gallérok, ceappek	5 „ „
Esőköpenyek	6 „ „
Lüszter porköpenyek	3.50 krtól „
Selyem Glória-köpenyek	7 frttól „

Naponta ujdonságok érkeznek diszitett női kalapokban.

Rózsa Lajos női divatterme

Debreczen, Kistemplom-bazár.

SELYEM, SZÖVET és MOSÓ BLOUSOK.

Kwizda-féle köszvényfolyadék.

Évek óta **kipróbált** fájdalomcsillapitó háziszer **köszvény, cuz** és **idegbajok ellen.**

Kapható minden gyógyszertárban.

Tessék a védjegyre ügyelni s a vételnél határozottan kifejezni:

Főletét:

kerül. gyógyszertár Korneuburgban.

1/1 palack 1 frt o. é.

1/2 palack 60 kr.

Kwizda-féle köszvényfolyadék.

g.

A világ legjobb fénymáza!

FERNOLENDT fénymàz.

Bécs gyár alapittatott **1835!**

Ezen fénymáz vitriol **nékül** gyorsan a legszebb mély **feketeszinü fényt** ad ja és a **bört tartóssá** teszi.

Mindenütt raktáron!

Ertesités! A n. é. közönség saját **érdekében** kéretik csakis **Fernolendt fénymázt** venni és csak azon dobozokat elfogadni, melyek

St. Fernolendt

névaláirásommal vannak ellátva, mivel temérdek értéktelen utánzat van forgalomban, melynek vignétája az én vignétámhoz hasonlóan vannak nyomva, hogy igy a közönséget tévutra vezessék

Világhirü

a

„Les Dernières Cartouches és Lohengrin“

féle szivarkapapir

Braunstein frères gyárából, **Párizsban**

65 Boulevard Exelmans 65.

A **Braunstein frères** czég csakis **Gassicourtban** (S. és O.) **francziaországban** létező saját **papirgyárának** készitményét hozza forgalomba.

Ezen nagyszerü a legujabb alapon alapuló berendezett telep készitményei a papiripar diadalának tekinthetők.

A szivarkapapir és szivarkahüvely clárusitására szánt gyáriraktár helysége

Bécsben, I. Schottenring 25. sz. a.

Az általunk a **„Les dernières Cartouches“** féle papirból készitett valódi franczia szivarkapapir, valamint valódi franczia **szivarkahüvely,** melynél minden papirtok a **„Braunstein Frères“** czéget viseli, **s minden norinbergi nagykereskedésben valamint minden magyar kir. dohánytözsdében kapható.**

Friss töltésü

természetes ásványvizek,

u. m:

Bártfai, Bikszádi, Bilini, Borszéki, Budai, Csizi, Czigelkai, Emsi, Eger só v. Ferencz-forrás, Gieshübli, Gleichenbergi, Halli, Ivándai, Kissingi, Carlsbadi, Koritniczai, Krondorfi, Levies, (arsen viz), Luhi Margit, Marienbadi, Mohai Ágnes, Parádi, Preblaui, Rohitschi, Roncegmai, (arsen viz,) Salvator, Selters, Szolyvai, Szulini, Szrebreniczai Gubor-forrás, stb.

Forrástermények.

Parkani, Jódtó, Franczesbádi ásvány-lápsó, Karlsbadi-só, Viktória-só, Tengeri-só, továbbá Vásártelki természetes moórföld folyton kapható

Geréby Fülöpnél.

„Csokonai“ nyomda és kiadó r.t nyomása. 1894